

علویان ترکیه؛ از گذشته تا کنون

www.ketab.ir

مرتضی شکری

علویان ترکیه؛ از گذشته تا کنون

سرشناسه: شکری گلدره، مرمتنی، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور: علویان ترکیه، از گذشته تا کنون / نویسنده مرمتنی شکری.
مشخصات نشر: تهران: خبرگزاری فارس، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۸۴ ص، ۲۷/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۲۰-۱۵-۰
وضعیت فهرست نویسی: فایا
یادداشت: چاپ دوم: ۱۴۰۲.
یادداشت: کتابنامه: ص. ۸۰ - ۸۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع: علویان -- ترکیه -- تاریخ
Alids -- Turkey -- History
شیعیان -- ترکیه -- تاریخ
Shiites -- Turkey -- History
شناسه افزوده: خبرگزاری فارس
رده بندی کتب: ۸۴۸/۳/ش ۸۴۸/۳
رده بندی کتابخانه ملی: ۸۴۸/۳/ش ۸۴۸/۳
شماره کتابشناسی: ۸۴۸/۳/ش ۸۴۸/۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی: ۸۴۸/۳/ش ۸۴۸/۳

نویسنده: مرمتنی شکری

ناشر: مؤسسه خبرگزاری فارس

چاپ و صحافی: پردیس دانش

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۲۰-۱۵-۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰،۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: سوم، ۱۴۰۳

معاونت آموزش و پژوهش خبرگزاری فارس، تهران، ضلع شمال
شرقی، تقاطع انقلاب اسلامی و خیابان حافظ، کوچه شهید سعیدی.
معاونت آموزش و پژوهش خبرگزاری فارس، انتشارات خبرگزاری
فارس - شماره تماس: ۶۶۷۳۹۷۴ - ۲۱.

www.book.farsnews.ir

مقدمه ۷

فصل اول:

آشنایی با علویان ترکیه ۱۱

فصل دوم:

عقاید و آیین‌های علویان ۲۵

فصل سوم:

علویان در دوران جمهوری ترکیه تا به امروز ۳۹

فصل چهارم:

علویان ترکیه و کشورهای همسایه ۶۵

امروزه هویت‌های قومی-مذهبی نقش مهمی در ساختار و نظام سیاسی کشورها دارند به گونه ای که کشورها نمی توانند حقوق این اقلیتها را نادیده بگیرند. کشور ترکیه با جمعیتی بیش از هفتاد میلیون و مساحت هشتصد هزار کیلومتر مربع در حال حاضر یکی از کشورهایی به شمار می آید که دارای اقلیتهای قومی و دینی مختلف است اختلاف منافع، عقائد و خواستههای میان این اقوام و مذاهب و بحرانهای ناشی از آن همواره چالشی بزرگ بر سر راه دولتمردان و نخبگان این کشور در مسیر توسعه و ایجاد ثبات سیاسی و اجتماعی بوده است. به گونه ای که امروزه نیز یکی از موانع عضویت این کشور در اتحادیه اروپا، رعایت حقوق اقلیتهای قومی-مذهبی توسط حکومت بوده است. علویان ترکیه یکی از اقلیتهای دینی در ترکیه می باشد که برای سالیان طولانی در حاشیه قرار داشته اند. علویان ترکیه ریشه در تاریخ این کشور دارند، اما همواره در طول سده‌ها و دهه‌های گذشته با رویکردهای گوناگونی چون غیرخودی بدان‌ها نگریسته شده است. فروپاشی عثمانی و تشکیل

جمهوری ترکیه، آغاز امیدواری به امکان حضور و فعالیت‌های اجتماعی علویان در ترکیه محسوب می‌گردد. به دلیل نقش بارز جامعه علویان در پیروزی آتاتورک طی جنگ‌های استقلال طلبانه، بانیان نظام جمهوریت و موسسین حزب جمهورخواه خلق (کمال آتاتورک و عصمت اینونو) سعی به اعطای امتیازهای اجتماعی به ویژه در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و بهره‌مندی از مشاهیر علوی نمودند. اما به دلیل ستم‌های عثمانی و محرومیت‌های چند صد ساله، شخصیت‌های نخبه، متخصص، تحصیلکرده در جامعه علوی، بسیار نادر بودند و نتوانستند به طور مناسب در سطح حکومت قرار گیرند.

در دوره زمامداری حزب عدالت و توسعه، بسیاری از علویان در سطوح عالی امور لشکری و کشوری ترکیه به عنوان شخصیت‌های مطرح در جامعه حضور و فعالیت دارند. البته در گذشته با هموطنان سنی مذهب-شان، از نظر تعداد و نیز میزان نفوذ و قدرت، در بسیاری از امور جاری کشور در سطح اقلیت هستند. اکثریت علویان طرفدار احزاب چپ‌گرا - سوسیال دموکرات- هستند. هم چنین تعداد محدودی از علویان بر اثر تعصب‌های قومی جذب احزاب و گروه‌های کردگرا، ناسیونالیزم ترک، گردیده‌اند. لازم به ذکر است، به ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، گروه‌های علوی طرفدار ج.ا.ایران و مقید به اصول و ارزش‌های اسلامی، افزایش یافته است.

اما به هر حال، هویت قومی - مذهبی علویان ترکیه برای بسیاری از اندیشمندان ناشناخته مانده است. گروهی آن‌ها را شیعه می‌دانند و گروه دیگری معتقدند که آن‌ها هیچ نسبتی با تشیع رسمی ندارند و بیشتر به نوعی عرفان و صوفی‌گری شبیه هستند. از این رو، پژوهش حاضر برای پاسخ به این پرسش که علویان ترکیه دارای چه بنیان‌های عقیدتی، فکری و فرهنگی هستند و جایگاه آنها در تحولات گذشته، حال و آینده ترکیه چگونه است به نگارش درآمده است.

برای پاسخ مناسب به پرسش اصلی، ساختار پژوهش به چهار بخش تقسیم شده است که هر کدام از این بخش‌ها به جنبه‌هایی از پرسش اصلی پاسخ خواهد داد. در بخش اول به معرفی اجمالی علویان پرداخته- ایم در این بخش به هویت نامناسب علویان و خاستگاه تاریخی آنان اشاره شده است. به منظور شناخت هر چه بیشتر علویان و جلوگیری از یکی دانستن آنها با شیعیان دوازده امامی، در بخش دوم این پژوهش مبانی اعتقادی، آیین‌ها و مراسم‌های علویان مورد بررسی قرار داده‌ایم. بخش سوم این پژوهش به ورود علویان به فضای سیاسی ترکیه تا به امروز اختصاص دارد و نهایتاً در بخش چهارم به روابط علویان ترکیه با دیگر گروه‌های مشابه در کشورهای همسایه از جمله ایران و سوریه پرداخته ایم.